

69 Свято русинсько-української культури цього року проходило в двох містах – у Свиднику та Пряшеві.

У Свиднику програма розпочалася у п'ятницю, 23 червня 2023 року об 11.00 год. зустріччю з письменниками у Піддуклянській бібліотеці, в якій взяли участь прозаїк і перекладач Іван Яцканин, поетеса

канич. Програму відкрили приматорка Свидника Марцела Іванчова та голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан. На початку відбулася презентація нового CD-носія Галини Мивканич, а потім пісні заспівали учасники фольклорного ансамблю «Грдза». Потім виступили дитячі співаки і музиканти, чле-

На початок Свята у Пряшеві організаторами було вкрито великий патріотичний заряд. Поруч з молитвою «Отче наш», якою розпочалась програма, прозвучали українська гімнічна пісня «Боже великий, єдиний» і такі пісні, як «Коли ви вмирали, вам дзвони не грали» та «Ой у лузі червона калина...» у виконанні

Свято культури перед черговим випробуванням Вперше в Пряшеві Відбулось 69 Свято русинсько-української культури

Маруся Няхай та літературознавець і літературний критик Марина Жирнова і продовжилася відкриттям виставки академічного художника Павла Михаліча «Картина 90-23»

ни танцювального гуртка при СНМ – МУК і дитячий фольклорний колектив «Маковичка». У програмі «Скарби народу» виступили закордонні колективи з України та Сербії:

Українського народного хору «Карпати» з Кошиць під диригуванням Левка Довговича.

З офіційних гостей у Святі взяли участь голова Пряшівського самоврядного краю Мілан Маєрський, Надзвичайний і Повноважний посол України в Словаччій Республіці Мирослав Кастан, почесний консул України в Словаччій Республіці Станіслав Обічкий, депутат Національної Ради Словаччій Республіки Ерік Томаш, депутати Пряшівського самоврядного краю.

Свято розпочало писати свої перші сторінки в 1955 році в Меджилабірцях, від другого до 68 Свята минулого року – у Свиднику, а з 2023 року – також у Пряшеві.

Головний організатор Свята – Союз русинів-українців Словаччій Республіки доклав максимум зусиль до того, аби поруч з традиційними організаторами Свята – містом Свидник, Пряшівським самоврядним краєм до його організування в місці проведення фестивалю долучити також місто Пряшів. Мерія міста позитивно відгукнулася на цю ініціативу і є всі надії, що Свято знайде свого глядача і в Пряшеві.

Відкриваючи головну і завершальну програму 69 Свята русинсько-української культури в Пряшеві, голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан, між іншим, сказав: «У наш час тяжко досягти такі рекордні показники, які були, наприклад, у початках. За перших 50 річників на Святі презентувалось 2 160 домашніх колективів із майже 64 тисячами членами, 144 заграничних колективів і 107 гостівських. А все це бачило майже 1 мільйон 140 тисяч глядачів. То свідчить про велику охоту до праці на ділянці народної художньої самодіяльності. На жаль, сьогоденні умови для праці на ниві культури взагалі і культури національних меншин тим паче не дуже сприятливі. Проте і в наш час ще знаходяться люди, які наперекір нестачі грошей працюють на ниві культури і залучають до їх роботи підрастаюче покоління, молоді, але і дорослих, яким не чужа рідна культура, пісня, народні традиції і звичаї.

Наперекір всім труднощам, ми живемо і будемо жити. Історія нашого Свята культури, напевно, буде продовжуватися і надалі. В якій формі – це

▲ Свято в Пряшеві розпочалося 23 червня 2023 року виставкою «Свято у фотографіях» в Словачко-українському культурно-інформаційному центрі. У художній програмі виступила з народними піснями Івета Світок з дочками Іванною та Мартиною (на фото) за супроводу на акордеоні Ігоря Крети. Днем пізніше в центрі Пряшева відбулась програма «Живе запрошення», в якій виступали домашні фольклорні колективи.

▲ Свято в Пряшеві відкрив і привітав гостей голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан.

▲ Заключна сцена програми дитячих фольклорних колективів.

покаже час. В кожному разі, ми хочемо належним чином відмітити 70-річчя нашого Свята». Висловив вдячність Пряшівському самоврядному краю, відділу культури ПСК,

органам і організаціям Свидника і Пряшева, які доклали зусиль в організуванні Свята. Подякував також культур-

(Продовження на 2 стор.)

На обговоренні Центральної ради СРУСР – Свято культури

У суботу, 1 липня 2023 року, в Пряшеві відбулось чергове засідання Центральної ради Союзу русинів-українців Словаччій Республіки, яке було присвячене оцінці діяльності організації в першому півріччі 2023 року, в тому числі 61 Фестивалю драми і художнього слова ім. Олександра Духновича, 58 Фестивалю фольклору русинів-українців Словаччини в Камйонці та 69 Свята русинсько-української культури у Свиднику та Пряшеві.

Було постановлено, щоб проблемою 70 Свята русинсько-української культури займалося найближче засідання Президії Центральної ради СРУСР на голосування. Між тим треба буде пройти переговори з представниками головних організаторів, щоб можна було пред'явити для Президії факти для рішення щодо організації програми і місця проведення Свята культури.

▲ Через несприятливу погоду художня програма у Свиднику відбулась в Будинку культури, яку відкрили приматорка Свидника Марцела Іванчова та голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан.

в СНМ – Музеї української культури. У художній програмі під час відкриття виставки виступила жіноча співацька група «Свидничанка».

вихованці Академії культури і мистецтв з Ужгорода, Фольклорний колектив «Бавниця» зі Львова, Заслужений академічний Закарпатський народ-

▲ Фестивальну програму розпочав хор «Карпати» з Кошиць.

Після проливних дощів, внаслідок яких була підтоплена під'їзна дорога в скансен СНМ – МУК, де мала відбуватися фольклорна програма в суботу, 24.6.2023 р., організатори вирішили перенести програму під назвою «Скарби народу» до Будинку культури. Сценарій програми підготувала і поставила Галина Мив-

ний хор з Ужгорода та Культурно-мистецький ансамбль «Калина» з Інджії (Сербія).

Свято русинсько-української культури цього року вийшло за межі, які не уявляли собі організатори у період його народження. За рішенням Центральної ради СРУСР воно вперше проходило паралельно у Свиднику і в Пряшеві.

▲ Учасників і глядачів 69 Свята привітав голова Пряшівського самоврядного краю Мілан Маєрський.

(Продовження з 1 стор.)

но-освітнім установам і самоврядним органам Свидника і Пряшева, в тому числі Піддуклянській бібліотеці і СНМ

ри. Продовжувати у фольклорі, традиції, яку нам залишили наші предки. Все це, безперечно, потрібно зберігати. Я радий, що після старшої ге-

Свято культури перед черговим випробуванням Вперше в Пряшеві

– Музею української культури у Свиднику.

Мілан Маєрський зі сцени амфітеатру заявив: «Я радий, що і тут, в центрі Пряшівського самоврядного краю, в місті

нерації естафету у прийдешні роки понесе молода генерація. Мене дуже радує, що Пряшів може приймати в себе цей фестиваль. Вірю, що 70-ий фестиваль вийде вдало».

▲ Частина глядачів недільної програми в пряшівському амфітеатрі.

Пряшеві, в амфітеатрі ми зуміли продовжувати 69 Свято русинсько-української культу-

Учасників і гостей Свята привітав також віцеприматор Пряшева Петро Крайняк.

Слова посла України Мирослава Кастрана були звернені до місцевих українців. У цьому зв'язку він сказав: «Хочу подякувати всім представникам української громади Словаччини за вашу єдність у питанні збереження національної спадщини на території словацької землі та підтримку України в її боротьбі за незалежність і свободу. Зі свого боку обіцяю, що Україна і надалі буде підтримувати українців Словаччини і українців у всьому світі, незалежно від того, на якій території якої землі вони проживають». Водночас посол подякував словакам за підтримку України і українців у їх боротьбі за свободу і незалежність, за допомогу українським біженцям, які не з власної волі опинились на словацькій землі.

▲ Заслужений академічний Закарпатський народний хор з Ужгорода (Україна).

▲ Марія Мачошко.

казали звичаї і традиції, які побутували і ще подекуди і досі побутують в селах, в яких

зентувалась Фольклорна група «Удолчанка» з Удола, а далі вже на сцені побували традиційні учасники Свята – Фольклорна група «Словінка» з Словінок, Жіноча співацька група «Поляна» з Орябини, Фольклорна група «Старинчанка» з Снини, Чоловіча співацька група «Шаришан» з Пряшева, Фольклорний колектив «Карпатянин-сеньйор» з Пряшева, Чоловіча співацька група «Поляна» з Кошиць, Фольклорний колектив «Шинява» з Снини, Фольклорний колектив «Дубрава» з Пряшева. Глядачі теплими оплесками нагородили виступи уславленої співачки Марії Мачошко

Після виступів офіційних гостей пішла художня програма. Вона складалася з трьох блоків: програми дитячих фольклорних колективів під назвою «Казково про Котигорошка», яка завела дітей у таємничий світ пригод Котигорошка і його словацького напарника Янка Грашка; програми під назвою «Традиції наших предків» та виступу гостей під назвою «Вітання гостей».

У дитячій програмі в режисурі Ладіслава Бачинського, в якій дітей вмело заманувала у чарівний казковий світ Єва Олеар, представились дитячі фольклорні колективи «Канаш» (Великий Шариш), «Шинява» (Снина), «Дубров'єнка» (Пряшів), «Маковичка» (Свидник), «Розмарія» (Пряшів) та учні пряшівської З'єднаної школи ім. Тараса Шевченка.

Одне гармонійне ціле становили самодіяльні колективи дорослих у програмі «Тради-

▲ З програми «Казково про Котигорошка».

проживають русини-українці. Після кількарічної перерви на фестивалній сцені пре-

та тріо Корманикових з Великого Шариша.

(Продовження на 3 стор.)

Виставка картин академічного художника Павла Михалича

В рамках 69 Свята русинсько-української культури 23 червня 2023 року в СНМ – Музеї української культури у Свиднику було відкрито виставку картин академічного художника Павла Михалича.

Твори академічного художника Павла Михалича недавно могли бачити глядачі в Миській галереї «Сагафка» в Пряшеві. Тепер його художні твори можуть бачити глядачі у Свиднику. Виставка підсумовує його успішну, більш ніж тридцятирічну роботу на нашій мистецькій сцені.

Презентацію творчості художника підготував СНМ – Музей

української культури у Свиднику з нагоди його шістдесятиріччя. Колекція з тридцяти п'яти великоформатних полотен під назвою «Живопис 90-23» показує, що це не зондування поточних живописних зусиль художника, не дослідження нових творчих ринків, а панорамний погляд на попередню творчість митця.

Творчість Павла Михалича куратор виставки Тібор Кочик характеризує такими словами:

Живопис Павла Михалича пройшов різні етапи від початку (з моменту закінчення Академії образотворчих мистецтв у Братиславі 1988 року) до сьогодні – від суб'єктивного закарбуван-

ня реальності до абстрактного живопису; в останні півтора десятиліття абстракція виявилася центральною стратегією художника, коли він не лише урізноманітнював різні способи її реалізації, але й розширював і змінював морфологію (властивості та структури), а також композиції виражального та тематичного матеріалу.

Художник ніби вказував своїми картинами на щось ірраціональне, невидиме, духовне (роботи «Меса», «Загублений у темряві», «Політ на червоному світлі», «Глибина», «Вода», «Простір», «Трансформація» та ін.) і йшов до раніше незвіданих площин.

Ідейно та художньо роботи Павла Михалича побудовані за асоціативним принципом, щоб спровокувати у реципієнта його власну уяву та фантазію. У когось вони можуть викликати враження безмежного простору або незвіданих світів, у когось – ні до чого не зобов'язуючу живописну гру з кольорами, поверхнею, лінією або формою.

–р
Фото Ладіслава Цупера.

▲ Через несприятливу погоду художня програма у Свиднику відбулась в Будинку культури, яку віда Під час відкриття виставки картин Павло Михалич та вправо директор СНМ – Музею української культури Ярослав Джоганик. крили приматорка Свидника Марцела Іванчова та голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан.

▲ Частина глядачів.

▲ Цього року бесіда з письменниками відбулась 23 червня. На цей раз у бесіді взяли участь прозаїк Іван Яцканін поетеса Маруся Няхай та літературознавець і літературний критик Марина Жирнова.

(Закінчення з 2 стор.)

Фестивальна програма в Пряшеві кульмінувала виступами гостей (режисер Петро

Бегені). В ній віночок українських пісень виконав колектив «Калина» Культурно-освітнього товариства з Інджії (Сербія), Фольклорний колек-

тив «Земплин» з Михаловець, Заслужений академічний Закарпатський народний хор з Ужгорода (Україна) та пражський професійний колектив – Піддуклянський художній народний ансамбль, більш відомий серед любителів фольклору як PULS.

Публіка уважно стежила за виступами колективів, що може бути викликано тим, що фестиваль такого характеру в Пряшеві ще не проводився. Публіка жила очікуваннями, чи справді побачать на сцені те, чого вони сподівались побачити.

Свято і справді показало те, чим живуть в сучасному колективи народної художньої творчості. На жаль, на заваді їх розвитку є велика нестача грошей.

Перед виступом і в ході виступу глядачі зі сцени з відеопроекції могли довідатись все найважливіше про той чи ін-

Свято культури перед черговим випробуванням Вперше в Пряшеві

▲ Учасники бесіди покладали квіти до пам'ятника Олександрові Паєловичу у Свиднику.

▲ Колектив «Калина» Культурно-освітнього товариства з Інджії (Сербія).

▲ Фольклорний колектив «Шинява», Снина.

ший колектив, про досягнення, а з уст модератора про історію колективу. Модератор Степан Гій і на цей раз показав свій артизм і мистецьку довершеність у веденні програми.

Проте часом втрачалась динаміка у програмі, доходило до великої паузи між виступами колективів, особливо гостівських. Перерви між виступами були «глухі», що можна було заповнити піснями і музикою.

З переміщенням частини програми Свята з Свидника до Пряшева воно потрапило у нове мовне середовище, в поле зору словацькомовної публіки. Організатори, усвідомлюючи ту дійсність, що Свято виходить за межі історичної етнічної території, на якій споконвічно проживали і ще проживають русини-українці, цьому факту пристосували і сценічне слово, в якому вже переважала словацька мова. Отже, якщо в перші роки Свято народжувалося в однорідному мовному середовищі національної меншини, згодом стало дво мовним у Свиднику. А яким воно буде в майбутньому?

Ледь помітні для рядового глядача наративи серед публіки на національні і історичні теми русинів-українців декому скоріш набивали оском, аніж набували ширшого розголосу. Лагідна фестивальна атмосфера згладила всі негативні емоції.

Має чи не має перспективи Свято у Пряшеві? На це питання, певно, дадуть відповідь компетентні.

Найстарший фольклорний фестиваль у Словаччині дійсно заслуговує належного визнання та уваги не лише у Свиднику чи Пряшеві, але і серед широкої громадськості, але і в масмедіальному просторі.

Мирослав ІЛЮК.
Фото автора
та Ладислава Цупера.

▲ Жіноча співацька група «Поляна», Орябина.

▲ Тріо Корманикових з Великого Шаріша.

▲ Співацька група колективу «Карпатянин-сеньйор».

▲ Чоловіча співацька група «Поляна», Кошиці.

▲ Фольклорний колектив «Земплин», Михалієці.

▲ Фольклорна група «Удолчанка», Удол.

Презентація книжки

22 червня 2023 року в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві відбулась презентація

1968 році під назвою «*Posledná vec*», за мотивами однойменного оповідання, що увійшло до цієї збірки.

▲ Презентацію відкрив Іван Яцканин. Вправо Людовіт Петрашко.

книжки словацького письменника Леопольда Лаголи (власним прізвищем Leopold Arje Friedmann, 30.1.1918, Пряшів – 12.1.1968, Братислава) в перекладі на українську мову «Остання справа». Зі словацької мови збірку оповідань переклав Іван Яцканин.

Про письменника відомо, що ще під час навчання в середній школі переклав добірку новебрейської поезії. Під власним ім'ям писав і перекладав поезію, згодом перейшов до написання та постановки п'єс. Наприкінці 1940-х років був одним із відомих драматургів. Як кіносценарист взяв участь у створенні кількох фільмів. У 1960-х роках отримав можливість знову друкуватися, зняв новий фільм «Солодкий час Калімагдори» (Sladký čas Kalimagdory) за утопічним романом Яна Вайса «Сплячий у зодіаку» (*Spáč ve zvěrokruhu*). Невдовзі після його завершення він помер від третього серцевого нападу в Братиславі. Леопольд Лагола також писав прозу, яка була опублікована в

Іван Яцканин розповів, що інтерес до творчості Леопольда Лаголи виник в нього вже давно, ще під час навчання на факультеті. Людина у прозі Леопольда Лаголи опиняється

▲ Частина учасників презентації.

в крайній ситуації, тим більше трагізм життя людини поглиблюється у воєнний період. Тоталітаризм стирає все людське в людині, позбавляє людину гідності і кидає її у світ зви-

родіння, світ безпорадності і безвихідності. Глибокий психологізм творчості письменника багато чого може сказати сучасній людині. Саме це стало поштовхом для перекладу творів Леопольда Лаголи на українську мову.

Гість презентації – доц. д-р Людовіт Петрашко, PhD. з Пряшівського університету розповів про маловідомі факти з життя Леопольда Лаголи, про драматичні події в його житті, в тому числі про те, чому письменник

опинився в опалі сильних сього світу.

Книжку можна придбати в Спільці українських письменників Словаччини.

-мі-

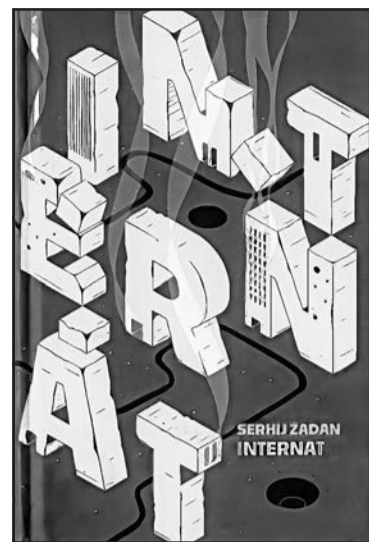
Читайте Жадана!

Німецька газета «Frankfurter Allgemeine Zeitung» написала: «Якщо хочете зрозуміти те, що відбулося на сході України, ви повинні прочитати книги Сергія Жадана». Є нагода прочитати роман українського письменника Сергія Жадана «Інтернат» чеською мовою. У перекладі Мирослава Томека роман вийшов у празькому видавництві «Агро».

«Інтернат» – це роман про мандрівку. Шлях, про який у книзі йде мова, не довгий, але він веде місцевостями, які розділяє війна. Персонаж Паша – вічно нерішучий і до всього байдужий, та в останню хвилину вирішить, що з небезпечного інтернату дістане свого тринадцятирічного племінника. Є січень 2015 року, а на сході України йде війна. Фронт постійно наближається, а мандрівка небезпечною територією протягнеться на кілька днів. Сила роману Сергія Жадана полягає передусім в його атмосфері, яка є часто гнітючою, але автор завжди її трохи полегшує для нього типовою поетичною метафорою та іронією.

Сергій Жадан – український письменник – поет, прозаїк, есеїст, перекладач, співак. Він автор романів «Депеш Мод», «Ворошиловград», «Месопотамія», поетичних збірок «Цитатник», «Ефіопія», «Життя Марії», «Список кораблів» та інших.

Літературні твори Сергія Жадана одержали численні національні та міжнародні нагороди. Він ак-

тивний організатор літературного життя України та учасник мультимедійних мистецьких проектів.

Нагадаємо, що у березні минулого року Комітет літературознавчих наук Польської академії наук висунув Сергія Жадана на Нобелівську премію з літератури.

Літературні твори Сергія Жадана були перекладені понад двадцятьма мовами. Чеською мовою, крім роману «Інтернат», вийшли: поетична збірка «Історія культури початку століття» та збірка оповідань «Біг Мак».

Ще одна приємна звістка. Незадовго з'явиться роман «Інтернат» і словацькою мовою.

(ІЯ)

Найбільші шкоди – біля Бардієва і Свидника

Бурі і проливні дощі, які прокотилися 23 і 24 червня 2023 року, завдали найбільші шкоди селам поблизу Бардієва і Свидника

В результаті проливних дощів був зруйнований міст за містом Бардієв – Бардієвська Нова Весь в напрямку Грабовець і Гральцівці, на перехресті з Біловежею і Гажлином. Дорога стала непроїзною.

У Свиднику вийшли з берегів Ондавка і Ладомирка. Ондавка після інтенсивної нічної зливи затопила футбольний комплекс, територію амфітеатру.

У той же час, в самому Свиднику вночі випало не так багато опадів. З опівночі до 8:00 ранку випало лише 3,2 мм. Але проблему спричинив дощ, що розпочався з 16:00 п'ятниці, коли випало загалом 35,2 мм.

Сильні опади були зафіксовані на північ від Свидника. Протягом двох годин, з 2:00 до 4:00, на станції в Довгуні було виміряно 34,7 мм опадів. За добу до 8:00 ранку в цьому місці випало до 73,8 мм.

Найбільше постраждали в районі Бардієва і Свидника 20 сіл. Переважно це села, в яких жили або ще частіше живуть русини-українці: Фричка, Вишній Тварожець, Ортугова, Шариське Чорне, Шашова, Грабовець, Андрійова, Біловежа, Нижній Верлик, Вишній Верлик, Кечківці, Нижній Мирошів, Дубова, Цигла, Крайня Порубка, Шарбів, Ладомирова.

Дж.: MV SR.

55 років тому Греко-Католицька Церква відновила свою діяльність

Чехословаччині після Другої світової війни налічувалося понад 300 000 вірних, понад 300 священників, 241 церква та 171 філію. Вона також опікувалася 49 каплицями, переважна більшість майна та вірних яких знаходилася у східній Словаччині.

Згідно зі статистикою, 283 греко-католицькі священники відмовилися стати православними. 45 з них погодилися, але в підсумку на цей крок пішли лише 23 священнослужителі. Священники, які відмовилися, були ув'язнені або вислані, переважно в північну Чехію, і піддані різним формам переслідування.

У вівторок, 13 червня, виповнилося 55 років відтоді, як Греко-Католицька Церква відновила свою діяльність на підставі постанови уряду Чехословацької Соціалістичної Республіки.

Греко-католицький єпископ Павло Петро Гойдич був ув'язнений і засуджений до довічного ув'язнення і позбавлення всіх громадянських прав у сфабрикованому процесі так званих єпископів-зрадників (Ян

Войташак, Міхал Бузалка і Павло Гойдич) з 11 по 15 січня 1951 року. Помер 17 липня 1960 року у в'язничній лікарні в Леопольдові.

Владика Василь Гопко провів у в'язниці 14 років.

Ліквідація Греко-Католицької Церкви стала результатом довготривалого тиску комуністичного режиму на Церкву загалом.

У ніч з 13 на 14 квітня 1950 року органи безпеки примусово ліквідували чоловічі монастирі. Понад 1 900 монахів було кинуто до камер. Через кілька тижнів комуністична влада аналогічним чином затримала понад 10 000 католицьких монахів.

Ситуація пом'якшилася в 1968 році, а в березні того ж року чеські та словацькі католицькі єпископи подали до уряду меморандум, в якому відкинули рішення щодо державно-церковних відносин, прийняті після лютого 1948 року.

Греко-католицькі лідери також висловилися, одним з перших серед них був Міхал Лацко, греко-католицький єзуїт у Римі.

19 березня 1968 року єпископ Василь Гопко, який на той час перебував під наглядом поліції в таборі для інтернованих в Осеку в Чехії, звернувся до парламенту в Празі з проханням відновити право Греко-Католицької Церкви на існування. Його прохання підтримав католицький єпископат у Чехословаччині та вірні, які зібрали 40 000 підписів. Це допомогло сформувати ініціативний комітет, який виступив за відновлення Греко-Католицької Церкви.

Його представники зустрілися в Кошицях 10 квітня 1968 року з дозволу уряду, який отримав греко-католицький священник Ян Мурин. За участю 133 священників і 64 мирян було створено так званий Комітет дії Греко-Католицької Церкви у складі 17 осіб на чолі з єпископом Василем Гопком.

Дев'ять днів потому, 19 квітня 1968 року, представники Греко-Католицької Церкви провели переговори з державою в особі Державного секретаря Стефана Бренчича. Нарешті, Греко-Католицька Церква була

відновлена у своєму статусі 13 червня 1968 року Постановою Уряду № 205/1968 Зб. та Декретом Уряду № 70/1968 про економічну безпеку Греко-Католицької Церкви з боку держави.

В результаті цих подій 5 липня 1968 року греко-католикам було повернуто катедральний храм св. Івана Хрестителя в Пряшеві. З 241 парафії 206 повернулися до греко-католицизму з понад 300 000 вірних і 200 греко-католицькими священниками.

П'ять були скасовані, 20 перейшли на латинський обряд у 1950-1968 роках, а 10 залишилися православними.

З нагоди 50-річчя відновлення Греко-Католицької Церкви в Чехословаччині, у червні 2018 року, в Ювілейний рік Пряшівської архієпархії, біля Театру ім. Йонаша Заборського було встановлено та освячено хрест як пам'ять не лише про страждання, які пережила Греко-Католицька Церква, а й про її воскресіння. Символічно, що хрест стоїть на місці, де колись стояла будівля Греко-Католицької семінарії та Духовної школи, яку тоталітарний комуністичний режим зруйнував, а на її місці збудував Театр ім. Йонаша Заборського.

TASR/ISPA

Влітку цього року минає 530 років з дня написання погрозного листа розбійницької дружини Федора Головатого магістрату міста Бардієва. Мовознавці цей лист вважають одною з найцікавіших пам'яток української розмовної мови того часу. Лист був написаний латинськими літерами, але про належність середньовічних грабіжників до своїх народів сперечаються ні українські та словацькі вчені.

25 липня 1493 року опришківська дружина Федора Головатого надіслала магістрату міста Бардієв на Пряшівщині погрозного листа такого змісту: *Вы злы а несправедливы люде Бардіевскы, вы сте наших братов дали звешати, люди добрых а невинных, яко мордере нещотливы, котры ани вам, ани жадному нич не били винни. А протош, естли нам – приятелом а родоу іх за них не положите четири ста золотих ве золаце до трох неделі в клашторе в Могили у Кракова алебо у картусов в Лехниці, теди на ваших гордлех і на вашим иманію і на ваших поданих се буд дулуго, буд кратко такто се мстити будеме покуд нашего роду става. Тот лист писан с гор, дзен сватею Якуба.*

мість середньовічних печаток. Лист не підписаний, а лише датований святом Якуба (Якова), яке за григоріанським календарем припадало на 25 липня. Рік написання листа (1493) словацький історик Олександр Гуцава встановив на основі численних документів, що зберігаються в архіві міста Бардієв. Там зберігається й оригінал на-

Отже, українське населення регіону вважало, що Головатий мав не лише право, але й обов'язок мститися за смерть брата, таке право-обов'язок мали й інші опришки, братів чи родичів яких бардієвська мерія покарала смертю. Тому «Погрозливий лист опришків місту Бардієв» є важливим свідченням з огляду вивчення історії українського права.

Угорська влада до виникнення подібних ситуацій толерувала руські закони, бо русини були хорошими охоронцями її кордонів, а панські двори постачали м'ясом, молоком, маслом, сиром та лісовими продуктами. Однак поступово шляхта обмежувала їхню свободу і нама-

всі вони були виключно із українських (руських) сіл нинішньої східної Словаччини: Красног Броду, Гостовиць, Пчоліного, Старини, Ковбасова, Улича, Руської Волової та Стащина. Двоє її членів були із нинішньої Закарпатської України (із с. Бововиша біля Мукачєва та Чернооголови Ужгородського району), а один – зі словацького села Свиня біля Пряшева. Між опришками був і православний священник («батько») із Красног Броду. В цьому немає нічого дивного, оскільки влада католицької Угорщини аж до Ужгородської унії 1646 року вважала православну релігію «поганською вірою», а панські жовніри часто відривали православного

▲ Федір Головатий. Меморіальна дошка в рідному селі Руській Волові.

50 членів, і майже всі новоприбулі опришки були вихідцями з українських сіл. Про їхню національність свідчать імена та прізвища: Байтко, Васько, Гиря, Данко, Іван, Ігнат, Клим, Копач, Кость, Мишко, Ринь, Роман, Сенько, Стець, Тимко, Федорець, Хміль, Шестинець, Яцько та інші.

Бардієвська влада звеліла і на початку жовтня 1492 року обох опришків повісили, за що Головатий пообіцяв спалити Бардієв. Городяни сприйняли цю загрозу серйозно і посилили охорону міста. У гори для переслідування дружини Головатого вислали нові озброєні загони жовнірів, яким вдалося зловити двох опришків: Тимка і Васька – рідного брата Федора Головатого. Васькові після торгуну Бардієві стяли голову, а Тимка повісили. Все це детально задокументовано судовими протоколами, що зберігаються в Державному архіві міста Бардієв.

Ці документи доводять, що 4 особи, зображені на бардієвському погрозовому листі, адресованому мері міста Бардієв з помітками: «Тимко невинний», «Васько невинний», «Кров невинна». Вони були опришками ватаги Федора Головатого, і саме заради них він оголосив кровну помсту цьому місту («покуд нашого роду стова», тобто поки будемо жити (або поки місто не виплатить опришкам 400 золотих за їхні голови). Мерія гроші не виплатила, оборону міста зміцнила, а для ліквідації дружини Головатого вислала нові загони. Головатий ще кілька разів давав про себе знати, нападаючи на панські маєтки. Проте після 1494 року його опришки таємничо зникли. Можливо, ватажок їх «демобілізував», а сам будучи вже не бідною людиною втік в інші краї, де про нього ніхто не знав. Останній опришок із його дружини, ім'я якого відоме з документів – Васько Циган – був страчений наприкінці 1494 року.

Микола МУШИНКА.

Федір Головатий і його дружина

веденого листа. Його точну копію можна побачити в експозиції Музею української культури у Свиднику.

галася покріпачити, що і спричинило опришківський рух, званої «збійництво» або «розбій». Пік його діяльності на території

священника від вітваря й побоями виганяли його на панщину.

Отже, Головатий 30 березня 1492 року напав на маєтки графа Розгоні в українських селах Нижній та Вишній Свидник, Вагринець та Пстрина, захопивши із собою, переважно, коней та велику кількість одягу. Пограбоване майно було оцінено дуже високо – 400 золотих.

Після цього нападу перелякані бардієвські патриції вислали гінців у всі навколишні міста, фортеці та замки – з проханням допомогти зловити грабіжників. Повідомлення про напад опришків дісталось і угорського королівського двору. Король Владислав 21 травня 1492 року наказав своїм капітанам у містах Строків і Бардієв переслідувати, зловити і належно покарати «злудів», «розбійників» та «бандитів». Полювання на Головатого тривало кілька місяців. Та безуспішно. Хлопці Головатого продовжували нападати на панські маєтки і навіть на замки там, де їх ніхто не чекав і з захопленим майном безслідно зникали.

Врешті-решт восени 1492 року жовнірам вдалося зловити двох опришків – Сташка з Ослави біля Сянока (сучасна територія Польщі) і Сенька з Красног Броду біля Меджилаборець. Вони під грізними тортурами у бардієвській в'язниці видали імена та дані про 29 своїх товаришів-опришків. Деякі з них мали вже свої власні групи. Наприклад, згадуваний вже «батько» (Байтко) з Красног Броду очолював групу із 17 бійців, яка входила до складу «дружини капітана Головатого». Дружина вже налічувала понад

нинішнього словацько-польського прикордоння припав на кінець XV ст. Виникли кілька збійницьких груп, ватажками і членами яких майже завжди були русини, які добре знали місцевість. Вони нападали на панські маєтки, грабували їх, а здобиччю ділилися зі своїми одноплемінниками, за що користувалися підтримкою населення. В очах співвітчизників вони були героями, які «багатим брали, а бідним давали».

Братва Головатого

Найміцнішою була опришківська група Федора Головатого із с. Руська Волова нинішнього Снинського округу, що діяла в різних місцях східної Словаччини і північної Польщі від весни 1492 року до осені 1494 року, тобто протягом трьох років. Її ватажок (капітан) в латинськомовних джерелах виступає як Fedur Hlawathi, Fedor Hlavati або Hlavata. Як свідчать тогочасні архівні документи, Федір Головатий починав свою кар'єру ватажка опришків з 18 товаришами. Майже

«Збійництво» в ім'я закону

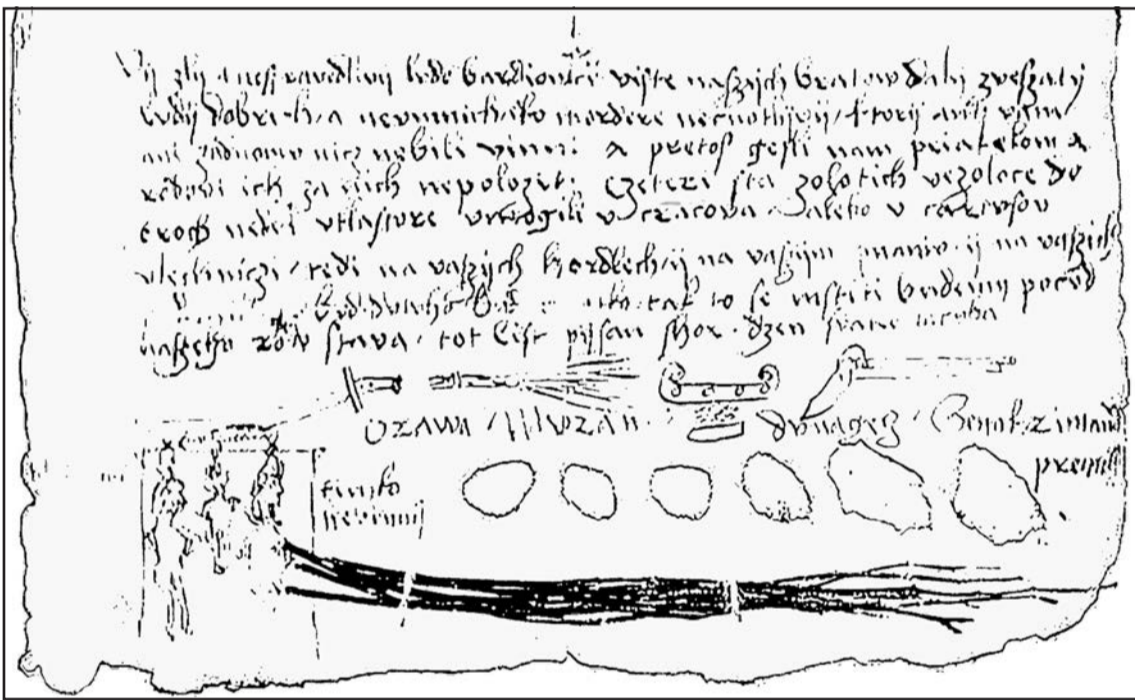
Хто були ці сміливці, які 530 років тому оголосили помсту одному з найміцніших королівських міст Верхньої Угорщини? Північно-східна околиця Бардієва тоді була (і досі є) майже повністю заселена українською людністю – лемками, які під час так званої «волоської», «пастушої», колонізації масово приходили зі сходу, з території нинішньої України, засновували невеличкі села в горах і займалися відгодівлею худоби, переважно овець.

Русини-лемки були племенем, що керувалося власними неписаними законами – звичаєвим правом, основою якого був звід законів «Руська Правда», складений, як відомо, ще в XI–XII ст. Згідно з найдавнішим списком «Руської Правди» («Синодальним») смерть брата або іншого родича можна було викупити певною сумою грошей або іншим майном. Вже в першому пункті цього списку наведено: «Аж оубьет муж мужа то мстити брату брата либо отцю, либо сыну, либо браточаду, либо братню сынови. Оже ли не будет кто его мстыя, то положи ти за голову 80 гривень» (переклад: «Якщо уб'є чоловік чоловіка, то брат брата має помстити, або батько його, або син, або братів син. А якщо не буде хто за нього мститися, то повинні їм відшкодувати 80 гривень»).

Бескидський манускрипт

Текст (подається в транслітерації з латинки), надзвичайно нагадує листа запорізьких козаків турецькому султанові, щоправда, без сатиричного змісту. Написаний він лемківською говіркою української мови з незначною кількістю чужих (словацьких та польських) елементів. Під ним намальована шабля, мітла, вогонь, рушниця та двома нитками прикріплені жмут березових різок. Це – знаряддя та способи, якими опришки збиралися помститися за смерть своїх «невинних» братів: вбивством винуватців холодною та вогнепальною зброєю, а також підпалом та бичуванням.

Під малюнками наведені назви місцевостей: Орава, Мурань, Дунаець, Сянок, Римапов, Перемишль. Певно, це місцевості, за які опришки збиралися «віддячити» королівському місту Бардієву. В нижньому лівому куті листа намальована шибениця з трьома вішалниками та написом праворуч: «Тимко невинний[ий]», а зверху – «Кров невинна». Ліворуч від шибениці змальовано людський труп та відтату голову, а над зображенням напис: «Васько невинний[ий]». Опришки таким чином давали знати бардієвським панам, за кого вони будуть мститися: за трьох повішених і одного стятого «брата». На листі шість отворів – за-

▲ Погрозовий лист місту Бардієву від розбійників під проводом Федора Головатого.

▲ Ратушна площа (Radničné námestie) в Бардієві.

Новини культури

УКРАЇНА. У Києві презентували документальний серіал «Культура під час війни» – спільний проєкт Представництва ЄС в Україні та освітньої мультимедійної спільноти Ukraïner.

УКРАЇНА. У Софії Київській історик Надія Нікітенко презентувала свої монографії «Свята Софія Київська 1011 – 1018» та «Софія Київська Володимира Великого».

ЯПОНІЯ. У Токіо, в Yurakuchō Asahi Hall, відбувся благодійний допрем'єрний показ фільму «Щедрик» режисерки Олеси Моргунець-Ісаєнко, який відвідали українські громадяни, що евакуювалися до Японії внаслідок війни з Росією.

ГРЕЦІЯ. В Афінах відбулося відкриття виставки українських митців «Код діалогу» («Code of Dialog»), організованої культурним центром «Art line» та його директором Маріанною Абрамовою.

ІТАЛІЯ. У Римі відбувся неймовірно чутливий вечір української поезії, який сповнив амфітеатр Колізею жовто-блакитними сеансами.

БРЮССЕЛЬ. У будівлі Європейського парламенту в Брюсселі відкрили виставку юних українських художників «Світ, в якому я хочу жити!» (The world I want to live in!), яка показує світ майбутнього очима дітей, де немає місця війни,

Крилаті вислови

Мова – це великий дар природи, розвинутий і вдосконалений за тисячоліття з того часу, як людина стала людиною.

Кіндрат Крапива

* * *

Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів.

В. Захарченко

жорстокості та несправедливості.

УКРАЇНА. Українська культура – це експортна галузь, яка генерує до перемоги України постійну і значну увагу світу, а її розвиток має торкнутись книговидавництва, музейної справи, нової політики захисту публічного простору, а також розвитку кіноіндустрії.

АВСТРАЛІЯ. У Миській ратуші в Сідней відбулася виставка української культури «Вишиванка», яку організувала Українська рада штату Новий Південний Вельс (Австралія).

ФРН. У німецькому Мюнхені відзначили першу річницю українського відділення у бібліотеці Kirchliche öffentliche Bücherei.

ГРУЗІЯ. Посольство України у Грузії отримало книжки в рамках благодійної акції «Українським дітям – українську книгу», які згодом будуть передані до Національної Парламентської бібліотеки та українських осередків у містах Горі та Тбілісі.

УКРАЇНА. У Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» планують оцифрувати до 12 000 культурних об'єктів та 2500 документів з фондів заповідника за допомоги обладнання, переданого американською компанією «Digital Transitions».

Українформ.

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову. Ми повинні бути свідомі того, що мовна проблема для нас актуальна і на початку XXI століття, і якщо ми не схаменемося, то матимемо дуже невітшну перспективу.

Ліна Костенко

* * *

Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя.

Франсуа Вольтер

Сторінки минулого (83)

ВИДРАНЬ – VYDRAŇ

(частина міста Меджилабірці)

Vidran (1567), Wydrany (1773), Vidrany (1804), Wydraň (1920). Площа хотара – 1495 га.

Стат.: 1828 – 52 буд., 394 жит., 1869 – 333, 1880 – 395, 1890 – 447, 1900 – 605, 1910 – 534, 1921 – 98 буд., 474, з т. 31 чл., 398 рус., 1 угор., 22 євр., 17 ін., 5 чуж., 403 гр.-кат., 36 р.-кат., 3 єв., 30 ізр., 1930 – 512, 1940 – 527, 1948 – 434, 1961 – 469. У 1963 р. Видрань стала складовою частиною міста Меджилабірці.

Хотарні назви подаємо так, як їх записав уродженець Видрані П. Богдан: Барнова долина, Берег, Бережки, Вапеник, Відранське, Гаруляцька млака, Глубокий потік, Грунок, Гусарське, Галова, Ганок, Гіцівська, Гонд'ічова, Данова, Дзар, Долинки, Дубики, Дукай, Заринки, За Ярчовим, Звезло, Зламана Камінь, Кирть, Кычара (Панська, Лыса), Коблы, Коляйка, Косарьова, Коток, Лазы, Луки, Млачкы, Могура, Манайлів, Нижє села, Наливайкова, Облазне, Область, Пендова, Під Бережки, Під Лазы, Плазины (Нижні, Середні, Вишні), Покутя (?), Полянкы, Попова лука, Попова долина, Попів грунок, Поташня, Процьова, Рағанка, Рапач, Рівня, Розтокы, Рокитя, Симове, Ставл'инець, Стицьок, Странтуры, Стр'ип, Табла, Убоч, Хотарь, Циганчик, Цирьковны луку (Перша, Друга, Третья), Чертіж, Ябл'інка, Яма, Ярчове, Юрчів потік.

Найбільш поширені прізвища, як їх записав уродженець Видрані П. Богдан: Баняш (Baňas), Бараняцький (Baraňaský), Басараб (Basarab), Бобирь (Bober), Богдан (Bogdan), Брындак (Brindák) (значення слова: вид хруща), Вільханік (Vilcha), Войтко (Vojtko), Гамирський (Hamerský), Гнатко (Hnatko), Густяк (Husťak).

супільного устрою, прийняття християнства тощо).

Благородну справу у відновленні пам'яті про Олександра Мицюка виконали закарпатські українські дослідники (головним чином Сергій Федака), які перевидали його «Нариси...» у угоргородському видавництві «Закарпаття» в 2003 році. Наступні 3-й і 4-й томи, у яких соціально-економічне життя краю досліджене до кінця 30-х років ХХ ст., залишилися у машинописі і втрачені. Можливо, на завжди.

Олександр Мицюк – автор понад 60 наукових праць, серед яких підручники для вищих навчальних закладів «Історія політичної економії» (Подєбради, 1922–1923) та «Аграрна політика» (1925); а також праці «Селянство й економіка большевизму» (1930), «Аграрна політика, 1800–1925» (т. 1–2, 1925), «Євразійство» (1930), «Український економіст-громадівець С. Подолинський» (1933), «Нариси з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі» (т. 1–2, 1936–1938). Залишив мемуари «Директорія УНР. Спогади і роздуми» (1931).

Детальний аналіз його діяльності і його «Нарисів...» містить наукова стаття Д. Д. Данилюка (Ужгород) під назвою «Відомий і невідомий О. Мицюк».

Гальшын (Gališin), Гийдош (Gejdoš), Гіц (Gic), Гришью (Hrišo), Губа, Гула (Gula), Гулик, Гут (Gutt), Гучко (Hučko), Дадай (Dada), Дембицький (Dembický), Джурба (Džurba), Димун (Dimun), Дрізга (Drizga), Друга (Druha), Дуда (Duda), Жовна (Žolna), Зарічний (Zaričňák), Зыза (Ziza), Кашак (Kašák), Когут (Kohut), Коман (Koman), Корунтяк (Korunťák), Костецький (Kostecský), Крикун (Krikunov), Кучма (Kučma), Липчак (Lipčák), Лопата (Lopata), Лукачик (Lukačik), Луташ (Lutaš), Маційко (Macejko), Мицай (Micaj), Мудрик (Mudrik), Павлищик (Pavliščik), Пашко (Paško), Пірник (Pirník), Пнякович (Pňakovič), Присташ (Pristaš), Противняк (Protivňák), Пряда (Prjada), Пукалиць (Pukalec), Пукач (Pukač), Рідзень (Ridzoň), Сивак (Sivák), Старега (Starega), Сушко (Suško), Франко (Franko), Хомышак (Chomišák), Цепко (Serko), Черевка, Шерек (Šereg), Штинько (Štenko), Ялч (Jalč), Ячичко (Jacečko).

У Списку населених пунктів Лемківщини наведена назва села як Видрани.

В географічно-історичному лексиконі Я. М. Корабинського (1786) село записане як Widraň, жителі зазначені як руснаки (ruňnak.) і були православними (стор. 832).

Так само історик О. Петров в своїй роботі про поселення Угорщини (1927) назву села наводить як Vidraň і зачисляє його до тих, в яких проживають русини. Далі чомусь зазначає, що Видрань «Dřive se jmenovala F. Jablonka». Натомість, Ян Бенько в роботі *Osídlení severného Slovenska* (1985) доводить, що село вперше письмово зазначене в 1543 році поруч з рядом навколишніх поселень, таких як Суків, Борів, Габура, Нягів, Вільшинків, Нижня і Вишня Ябл'інка (Also – Felső Jablonka), Звала, Збійне, Зубне, Меджилабірці. До старших сіл історики зараховують Птиче («Птиче»), Пихні, Красний Брід, Пчоліне, Светлиці (Вилаг – Vylagh) і Стацін.

Володимир Гнатюк у роботі «Русини Пряшівської єпархії і їх говори» (1900) наводить громаду у Видрані (Vidrany) серед дальших 99 громад з «руснацькою мовою» Верхнього Земплина.

Василь Латта в «Атласі українських говорів Східної Словаччини» (1991) подає народну назву села: Видран'.

Видрань лежить у північній частині Лабірської височини. Згадується серед сіл маєтку Гуменне, право власності на який у 1543 році оскаржував шляхетський рід Другетів. Це перший документ про це село, але його зміст свідчить про те, що село існувало і раніше. Пізніше село належало панові Чаки. Натомість *Vaštevědný slovník obcí na Slovensku, 2. část* першу письмову згадку про село наводить 1567 рік.

Назва Видрань походить від видри, якої тут, безумовно, було багато, і ця назва спочатку мала функцію топоніма. Юрій Панько в журналі «Дружно вперед» уточнював походження назви села так: «за народною етимологією, розводилися видри (водяна тварина). Особа, яка ходила ловити видри, вживала конструкцію «Іду на видри».

За твердженням Ф. Уличного, село було засноване шолтисом з поселенцями відповідно до

волоського заставного права в 15-му або на початку 16-го століття. Шолтис і волоські жителі жили тут, очевидно, і в 17 столітті. Село було засноване з ініціативи або, принаймні, за згодою Другетів на їхній спадковій території. Село належало їм безперервно в 16 і 17 століттях. У 1567 році видранські волоські домогосподарства платили королю податок з трьох дворів (портів). У 1582 році волоські волоські домогосподарства платили королю податок з 2,5 дворів. У 1600 році в поселенні були лише три будинки підданих і будинок шолтиса. Волохи, т. є русини проживали у Видрані і на рубежі 16 і 17 століть. У 1610 році місцеві волохи та желяри разом сплачували податок у розмірі 0,75 порти, у 1635 році – близько 0,5 порти. Зменшення оподаткування було наслідком зубожіння волоських домогосподарств. Пізніше кількість населення зростає: у 1623 році в селі були два шолтиски, шість волоських і три желярських домогосподарств. Вони виконували ті ж самі повинності перед родиною Другетів, що й жителі інших волоських сіл Гуменської панства, наприклад, у Габури. Навіть у другій половині 17 століття населення зростало, так що на рубежі 17 і 18 століть село було середнього розміру. У 1715 році тут було тринадцять, а в 1720 році лише сім господарств підданих. У той час у селі також працював млин. У 1787 році у Видрані було 47 будинків і 326 жителів, в 1828 році – 52 будинки і 394 жителів.

На початку 20 ст. тут працювала лісопилка. У 1900–1910 рр. багато селян емігрувало за океан. Селяни займалися хліборобством, дроворобством, ткацтвом, виготовляли млинці, випалювали дерев'яне вугілля. Під час Першої і Другої світової війни село зазнало великої шкоди. Церква східного обряду з 1814 р. була зруйнована в Другій світової війни. У повоєнний період засновано артіль – ЄСГА, побудовано багато сімейних будинків, торговий центр, місцеві комунікації, врегульовано потік і п.

У 1993 р. побудовано православну церкву св. Архистратига Михаїла. Сучасним настоятелем є о. прот. Мгр. Йосиф Балберчак. Розпис храму було здійснено у 2018 році, оновлений храм освятив митрополит чеських земель і Словаччини Ростислав 25 листопада 2018 року.

Греко-католицька церква св. Архистратига Михаїла, як було вже згадано, була збудована в 1814 році. До наших днів дійшов список священників та адміністраторів приходів: (1711 – 1750) Василь Магеркович, (1746 – 1750) Іоанн Магеркович старший, (1788 – 1808) Адам Коцакович, (1788 – 1808) Іоанн Сабадош, (1808 – 1812) Андрій Габина, (1813 – 1824) Михайло Савкуліч, (1825 – 1877) Андрій Петрашович, (1877 – 1895) Олександр Секерак, (1895 – 1896) Володимир Ройкович – намісник з Меджилабірців, (1896 – 1905) Андрій Бачинський, (1905 – 1926) Ігор Мацьков, (1927 – 1944) Андрій Яночко, (1927 – 1945) Іоанн Яночко, (1945 – 1948) Оліус Грицишак, (1992 – 1997) Стефан Пельо – намісник з Габури, (1997 – 2003) Маріан Бураль, (2003 – 2008) Юрій Данко старший, (2008 – 2018) Ян Бочкай, (2018) Мартін Ткачин.

Шематизм наводить також капеланів приходів у Видрані: (1859 – 1861) Антон Петрашович (*1833), (1944 – 1948) Йосафат Йосиф Камінський, ЧСВВ.

У Видрані народилися перший секретар ЦК КСУТ Федір Гула (1919 – 2000), поет Петро Гула (1937–1980), голова ЦР СРУСР Павло Богдан (1950).

-мі-

3 листків календаря

ОЛЕКСАНДР МИЦЮК –

минає 140 років з дня його народження

Дослідники зазначають, що в 1918 р. у Чехословацьку республіку з України, рятуючись від більшовизму, емігрувало близько 100 тис. чоловік, серед яких було багато вчених різних галузей науки. Чехословацький режим створив їм сприятливі умови для наукової роботи. Науковці згрупувалися в таких навчально-дослідних закладах, як Український вільний університет, Український педагогічний інститут ім. Драгоманова, Українське педагогічне товариство (всі в Празі), Українська господарська академія в Подєбрадах й ін.

Одним з тих, хто був змушений емігрувати в Чехословаччину, був Олександр Мицюк (22.6. 1883, Олександрівка на Полтавщині – 30.12.1943, Прага) – український економіст, соціолог і громадський діяч, автор «Нарисів з соціально-господарської історії Підкарпатської Русі» у двох томах (Ужгород, 1936, Прага, 1938).

В цій роботі він зазначає, що слов'яни заселили територію іс-

торичного Закарпаття, як і всієї Тисо-Дунайської низовини, далеко до приходу сюди угорців. Біль-

ше того, вони стали «підневільними учителями своїх переможців в багатьох відносинах», зазначає вчений і підтверджує це численними фактами (запозичення угорцями у слов'ян багатьох слів, способу господарювання, форм

НОВЕ ЖИТТЯ

KULT MINOR

Закордонні продажі: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Poštová adresa NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 73. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlačie. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Poštová adresa NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 73. Головний редактор Мiroslav Iljuk. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на прохання автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.